

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 8. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzējas [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 104/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6. panta pirmo, 2.² un trešo daļu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 92. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam teikumam.

2. Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6. panta pirmajā un 2.² daļā noteikts:

“(1) Ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs iepriekš sagatavotos līguma projektos nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem.

[..]

(2.²) Šā panta noteikumi neattiecas uz tādiem līguma noteikumiem, kas definē līguma priekšmetu un cenu vai atlīdzības atbilstību precei, pakalpojumam, digitālajam saturam vai digitālajam pakalpojumam, ja tie ir formulēti vienkāršā un saprotamā valodā.”

Savukārt minētā panta trešajā daļā uzskaitīti līguma noteikumi, kas uzskatāmi par netaisnīgiem.

3. Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu, lūdzot izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 1. pantam, 92. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam teikumam (ieteikums Nr. 61/2026).

Satversmes tiesas 2. kolēģija 2026. gada 12. maijā pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, jo pieteikums neatbilda Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām. Proti, Pieteikuma iesniedzēja nebija pamatojusi, ka tieši apstrīdētās normas, nevis to interpretācija vai piemērošana konkrētās lietas apstākļos rada viņai Satversmē ietvertu pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts nav mainījies. Pieteikuma juridiskais pamatojums papildināts, to izvērsot, taču tas joprojām attiecas uz tiesību normas piemērošanu konkrētā civillietā. Piemēram, Pieteikuma iesniedzēja argumentē, ka konkrētajā lietā tiesa, atsaucoties uz apstrīdētajām normām, atzina par netaisnīgiem atsevišķus apdrošināšanas līguma noteikumus, tostarp tādus, kas nosaka izņēmumus un tādējādi veido apdrošināšanas līguma riska seguma robežas. Šāda pieceja esot pretrunā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta 2.² daļu, kas paredz ierobežojumus netaisnīguma kontrolei attiecībā uz līguma noteikumiem, kuri definē līguma priekšmetu, tomēr Augstākā tiesa ar atziņu, kurai piešķirts judikatūras statuss, ir atzinusi, ka apstrīdētās normas ļauj tiesai grozīt arī līguma galveno priekšmetu. Tāpat, atsaucoties uz apstrīdētajām normām, tiesa konkrētajā lietā faktiski nepiemēroja speciālo apdrošināšanas tiesisko regulējumu, kas paredz skaidri definētu apdrošināšanas atlīdzības izmaksas mehānismu. Pieteikuma iesniedzējas ieskatā, ja līguma noteikumi ir skaidri un saprotami, to pārskatīšana netaisnīguma kontroles ietvaros nevar tikt paplašināta tādā apjomā, kas faktiski maina pušu iepriekš noteikto riska sadalījumu, tādējādi secinot, ka Latvijā piemērotais regulējums un tā interpretācija konkrētajā lietā, ciktāl tā pieļauj iejaukšanos apdrošināšanas līguma būtiskajos riska elementos, ir neatbilstoša Satversmei un Eiropas Savienības tiesībām. Arī no prasījumu daļas izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja prasa atzīt par spēkā neesošām apstrīdētās normas, ciktāl tās pieļauj apdrošināšanas līguma noteikumu, kas

attiecas uz līguma priekšmetu (tostarp apdrošinātāja atbildības apjomu un izņēmumus), pakļaušanu netaisnīguma kontrolei (pretēji Eiropas Savienības tiesībām), pienākuma uzlikšanu apdrošinātājam izmaksāt apdrošinātajam apdrošināšanas atlīdzību gadījumos, kad apdrošinātais vēl nav atlīdzinājis zaudējumus trešajai personai (pretēji Apdrošināšanas līguma likuma 52.panta pirmajai daļai) un papildu mantisku saistību uzlikšanu privātpersonai (komersantam) ārpus līguma ietvara un bez skaidra tiesiska pamata.

No šādiem apsvērumiem kolēģija secina, ka Pieteikuma iesniedzēja nepiekrīt Augstākās tiesas secinājumiem konkrētajā lietā, uzskatot, ka ar tiem tiek paplašināts apdrošinātāja pienākumu apjoms pretēji tam, kas noteikts likumos. Tomēr Satversmes tiesa nepārbauda civillietu iztiesāšanas rezultātu nedz apelācijas, nedz kasācijas kārtībā. Konstitucionālā sūdzība nav tiesību aizsardzības līdzeklis, ar kuru Augstākās tiesas nolēmumu var nodot tiesiskuma un pamatotības pārbaudei. Konstitucionālā sūdzība ir pieteikums, ar kuru persona var aizstāvēt savas pamattiesības no tiesību normas radīta aizskāruma.

Ievērojot iepriekš minēto, secināms, ka izskatāmajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 104/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina